

„Narodni list“ izlazi svakoga četvrtka po podne.

Cijena mu je na godinu 6 kruna, za se-
ljeke 4 kruna, pojedini broj 4 helera.

Uredništvo i uprava lista nalaze se
Voloskom kbr. 8.

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

Za oglašje plaća se 10 helera po redak, za više puta po pogodbi.

Oglašji šljaju se na uredništvo lista.

Hukopini se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 31.

Volosko-Opatija u četvrtak 1. kolovoza 1901.

God. II.

Talijani i Austrija.

Čovek, ki malo pozna stvari i življenje va austrijskem Primorju, navlaštito v Istre i va Trstu, mora se čuditi kako more austrijska vlada trpeti, da Talijani v Istre i va Trste delaju one protu-austrijske demonstracije, ke se svako malo va Trste i v Istre dogadjaju. Još više mora se čovek čuditi kada vidi, da c. k. austrijska vlada baš one Talijane, ki najviše proti Austrije delaju i viču, najviše proteji a na škodu onih ljudi slavenskoga roda i jezika, ki su do sada bili vavek verni sinici našega cesarstva i ki su dandanas pripravn i zadnju kap krvi prolet za spas cesarstva i cesarske kuće.

Videli smo kad je razbojnik Luccheni ubil našu preljubnu cesaricu Elizabetu da se istarski i tršćanski Talijani nisu ni ganuli. Ne samo to, nego Talijani va Trste su se rugali onem vernem sinom našega cesara, ki su tom prilikom stavili vanka crne bandere da žaluju smrt naše cesarice. Pak ča se je dogodilo? Prišlo je radi tega do kumediije med irendentisti i vernimi Austrijanci. Ovi su bili tuženi pak su još za to ča su vrišćali „Živila Austrija“ morali poč va peržun. Žalostno ali i istinito. Kad je pak Talijan Bresci ubil talijanskoga kralja Umberta tu ni bilo talijanskoga mesta, tu ni bilo talijanskoga grada v Istre od kuda ni letel telegraf va Monzu v Italiju za žalost radi smrti kralja Umberta, tu ni bilo talijanskoga dneva sve one talijanske porkarije ke se puli nas s dopušćenjem oblasti dogadjaju nego mi ćemo završit s jednom od najvećih porkarij ka se je ovi dni va Trste dogodila. — Čujte malo. Pred nekoliko desetak let umrl

poslali k pokopu kralja Umberta deputaciju i na mrtvački njegov les postavili su krunu z napisom „Tricste e l' Istria al suo re“ to ča reč Trst i Istria svojemu kralju. Sve to čitali smo va talijanskih fojeh pak nam ne more ni jedan reč da smo se to zmislili zač bimo mu mogli valje pod nos staviti ti foji.

To sve je čula i videla c. k. austrijska vlada, pak mislite da je ča prigovorila. Jek valaj! Pred nekoliko vremena se je rodila mlademu talijanskemu kralju jedna kćer. — Bila je kršćena Jolanda Margerita. Od svih talijanskih mesti i gradi v Istre iz Trsta i Goričkoga leteli su v Rim telegrafi od austrijsanskih Talijani, va keli su se radovali da se je rodila ta talijanska princepsa.

C. k. vlada za sve to zna pak mislite da za to mari? Kad se je na 15. o. m. Camusu v Opatije krstila kćer neki su Talijani s preko mora, ki su ovamo prišli razdrapani kako oigani i gladni kako vuci i ki su se ovde komas malo najili, vrišćali pred opatijskom erkvom: Viva Jolanda Margerita (talijanska princepsa). Ces. kr. politička oblast na Voloskem to zna, al bi morala znat zač ima v Opatije svoju tajnu puliciju. Nego politička oblast na Voloskem ne išće onih ki su vrišćali viva Jolanda Margerita nego išće po žandarmerije onih ki su Krstiću vrišćali „salo!“

I tako bimo mogli napovedat do sudnjega dneva sve one talijanske porkarije ke se puli nas s dopušćenjem oblasti dogadjaju nego mi ćemo završit s jednom od najvećih porkarij ka se je ovi dni va Trste dogodila. — Čujte malo. Pred nekoliko desetak let umrl

je va Trste neki Domenico Rossetti ki je bil po jeziku pravi Talijan a po mišljenju pravi Austrijanac. On je puno govoril i pisal na korist svoje domovine Trsta, ali vavek tako, da je na puna usta govoril da Trst spada k Austriji i da samo od Austrije more se nadat dobremu.

Nekoliko let po njegovoj smrti počeli su tršćanski irendentisti prikazivati Rossetta kako živega protu-austrijskoga Talijana, ki je živel i umrl za njihovu ideju za njihovu misal naj me da Trst pride pod Italiju. Njemu na čast spevali su onu pesmicu: Nella patria de Rossetti no se parla che italian“ to ča reč: „va domovine od Rossetta se ne govori nego talijanski. — Tršćanska občina pak va Trste je pred dve leta govorila, da ča temu talijanskemu patriotu postaviti va Trste spomenik ali monumenat. Naručili su v Italije ta spomenik i pripravljali se da ča ča dovršit i odkrit z jako velikim svečanosti, puli keli ča celi grad sudelovat.

Kad je spomenik Domenica Rossetti bil skoro gotov počel je neki talijanski foj „Avanti“ pisat, ki je za pravo bil ta Rossetti, povedel je, da je „Domenico Rossetti“ bil doduše Talijan ali i pravi Austrijanac. „Avanti“ je dokazal, da je Rossetti vavek pisal i delal da Trst ostane pod Austrijom. Sada da ste videli tršćanske Talijane. Svi njihovi kapurijoni, občinski reprezentanti zemaljski deputati, advokati, notari sve to je za Domenica Rossetta ohladnelo a to samo zato zač se je dokazalo da je on bil pravi Austrijanac. Sada već nisu ni magistrat ni talijanska društva ni talijanski kapurijoni skrbeli da bi se spomenik od Rossetta

odkril na svečani način nego su odlučili, da se to stori prez nikakovega svetkovanja samo da njim ne bi njihovi prijatelji v Italije prigovarali, da su se toliko stegli za jednega Austrijanca.

Napokon na 25. o. m. se je imel sokrit ta spomenik Domenica Rossetti. Svi kapurijoni talijanski su pobegli iz Trsta samo da ne budu na toj svečanosti. V noći su dali od magistrata sokrit taj spomenik i zapret ga okole z daskami samo da ne more ni jedan prit blizu. Na devet ur jutro prišli su k spomeniku tršćanski podešta, guvernat i tri al četiri komunjski konšiljeri i to je bilo sve gotovo. Svi su se va Trste prečudili, da se je to tako obavilo a obavilo se je tako samo za to zač je „Avanti“ dokazal da je Rossetti bil dobar i veran Austrijanac. Da se ni to dokazalo, da se je Talijane pustilo va krivoj vere da je Rossetti bil irendentista onputa bi bila na dan odkrića njegovoga spomenika takova fešta da takove još Trst ni videl. A tako niš. Sve to videla je c. k. vlada va Trstu pak mislite da ča za to drugačije postupat s Talijani? Varate se. Ča su Talijani protivneji Austriji to jili vlada više proteji. — Nego tim si sama sebi kopa grob, jerbo na ta način ne predobije za sebe Talijane, ki su s dušom i telom preko mora a ozlovolji sve Austriji verne narode. Ako bude Austrija radi tega trpela škodu moć ča reč: — Propast tvoja od tebe Isrele!

Istarski sabor.

Utorak na 5 ur zapadne bila je najavljena sednica istarskoga sabora. Talijani su na prvoj sednice, ka je bila 20. junija o. god.

PODLISTAK.

Kopriva i glogi.

Posvetil „Mačkom“: Spigulld.

Zadnji petak ako se ne varam, pripravljala je gospa Micka ugori za večeru. Gospud Jouže zabljeno je gledal, kako se ti ugori već razrezani još miču, pak je najzada od čuda zakričal: O ti šmentana krola! Ko jaz primem v svoji krempiji vola, zgrudi se kar mrtev na zemljo, to va presneti ugorji še celo po smrti — živijo.

Negde su treffili Fritalju kako cestu meri, pak mu je neki rekao: Gospodine, ča bi reč, da ste se danas tako podkurili? Ter to ni vašna navada.

— Nisam podkuren, ne — odgovori Fritalja — nego pio sam hrvatsko i talijansko vino, pak me hrvatsko tjera a talijansko vuče.

Neki dan se Pirija jadir na Hrvati govorci: Ala su ti Hrvati tupi i zalupani! Već sam tri leta mej njimi, pak još ne razumem ni tri reči hrvatski.

Kada su neki dan rubali „tetu Jambroziju“ da je sva blažena zdahnula: Hvala

Bogu da su me rubali, barem već mi se ni treba tega bat.

Neki prefriganac opazil je Krstića, pak je počel kričat: salo, salo! Kad je Krstić k njemu prišal, zapita ga oštro:

Kakovega obrazza inaš ti kričati salo, salo, kada ja prolazim?

Mali ni mu ostal dužan, nego mu reče: A kakovega srca pak imate vi prolazit, kada ja kričim: salo, salo!

Travinjala se nesreća, pak je neki Žukvarić stal na nogu. Naš Žukvarić nastavil se je kako petešić na kolce, pak se otesal na njega:

— Ča mislite vi, da sam ja svoje noge ukral?

— Bog očuvaj — odgovori mu oni — da ste jih ukrali, param da bite bili svakako bolje zibrali.

Neki dan je Nino — onako od objesti — bos cepal drva, pak kada temu nebeše švrgnul ti je nebore sekiram po nožine. Kada mu je Roža povezala ranu, reče njoj veselo: Sreća da nisam bil obuven, aš bim bil zasekal — postoli.

Poznata je stvar, da je Dr. Salo jako fin čovek, to se zna ča se ponašanja tiče.

Tako neki dan kada je pisal Kostantinić za onih 100 forinti Judinega novca, skučeval se je ovako: Oprostite gosp. kolega, što vam u ovoj toplini pišem ovo pismo — goluruk i to još va Jambrozijinoj stomanjčine.

Dva brata su se neč tužili zaradi očinstva. Jedan od njih je zel sobum albukata Talijana. — Na sude, to se zna, svaki je gledal po svoju stvar dopovedet, pak su više puti jedan i drugi spomenuli pokojnoga oca: pokojni je tako odredil, pokojni je tako rekao itd.

Talijan je pul svega tega prehtanja vendar toliko razumel, da se neč govori za nekakovega pokojnoga, zato reče sucu: — Molim gospodin sudac, neka se pozove semo gosp. Pokojnoga, da nam on stvar dopove i raztumači.

Negde o mladem lete držal je Krstić svojim mačićem govor, varamente lepi govor, kega je pak ovako zapečatili:

— Tko izdaše svoju domovinu zaslužil, da se ga objesi na njegov vlastiti — pás (cinturin).

Neki pak mu je ovako prismolil: Imate pravo, aš vi imate Jambrozijin pás.

Kada se je ono Kukuma vadil va lovranskom porte za šotajera, al kako bi rekao

stari Tonić, za polombara, spuznula mu je na dno srebrna ura. Kada je to zapazil, skočil ti je brzo do Celestine, pak njoj se od srca pohvalil:

26, 142, 0. Danas sam izvanredno srećan. 5, 89, 7. Da sam imel sobum zlatnu uru, bi ju bil zgubil, tako sam samo srećan. 529, 11, 6.

Dva su se tužili radi nvrede poštenja. Jednoga je branil jedan talijanski albokat. Oni drugi se je pak sam branil ovako: On me je prvi naprtil s porugami i grdmi imeni ja pak sam mu odsek al je zaslužil.

Na to skoči talj. albokat kako da ga je neki ubol i reče: Ja u ime mojga branjenika podižem proti njemu tužbu takodjer radi teške telesne ozlede.

Pasano mlado leto zimal je krojač mery Vicetu s Pehlina. Naš Vice, onakov bokun od telini, kakov je, bil se je tako va se stimul, da ga ni bilo lego va brkeli. Kada su ga potleje pitali, zač se je onako stiskal odgovoril je šegavo:

— Ja pobora! Da mi pasa va vestit — manje sukna.

Minjinjanji i Pikaroba gledali su va rečkem porte, kako stežu ankoru. Brizni mornari potili su se i znajili ale konopa ni

učinili kumeditiju, zato zač da ni bil sabor sazvan va Poreč. Ta dan su najme šli svi ča i odlučili da neće već poć va sabor dokle nebuće sazvan va Poreč. Utorak na 30. Julija o. l. su pak lepo svi zvan 4 prišli na saborsku sjednicu va Kopar. Ča ni to kumeditija. Naši zastupniki bili su svi, sveh zastupniki bilo je 23. Prvo nego su Talijani šli va sabornicu su se malo posvadili mej sobom zač je bil na listićeh napisan za kandidata med revisori i Doktor Gambini pak su Talijani zaključili da se ga mora brisat. Radi tega ni dobil nego pet glasi, pak ni ni on hitel glasovat kod izbora komisije.

Kad je stari Campitelli odprl sednicu pročitala se najprvo izjava našeh zastupniki kojom izjavljaju, da su došli u sabor jerbo da je c. kr. vlada ono leto sazvala sabor i va našem jeziku i tim pokazala, da poštuje donelke jednakopravnost.

Za sekretare bili su za tem zibrani Vaneton i Ventrella. Naši su glasovali za Doblanovića (Talijana) i Kompaveta (Slovinca).

Naš zastupnik Šime K. Kozulić predložil je saboru jednu resoluciju, da se pozove vladu da ukine vinski klauzolu za talijanska vina, da stori zakon proti fabriciranju nenaravskoga vina i da se o toj resoluciji valje razpravljati. Talijani su svi glasovali proti temu a naši za to.

Kod izbora verifikacijskoga odbora su naši glasovali za 4 Talijana a dva naša. Talijani su pak zibrali samo svoje. (To je pravica.)

Kod izbora odbora političko ekonomičkoga je Campitelli rekao da su glasovali u svemu 24 zastupniki. Na to je Spincić opazil hrvatski, da to ne more bit zač da je sveh skupa samo 23. Campitelli je na to rekao, da je se pomutl zač da ni glasovalo nego 18 zastupniki.

Na dnevnem rede bila je za tem odreka na provincijalni adicijonal na rakiju. Rizzi je predložil neka se to valje zaključiti kako zakon. Predsednik je stavil na glasovanje ta predlog Rizzi-a a Talijani su za njega svi glasovali. Na to je Laginja dal predsjedcu jednu lekciju od saborskoga regularmenta i rekao mu je da bi se predlog Rizzi-a po § 37. slovo b saborskoga reda mogal prijet samo ako bi za njega glasovale dve trećine sveh deputati a buduć pili tega glasovanja nisu glasovale za predlog dve trećine je to glasovanje protuzakonito. (Che bona lezion šior Campitelli op. sl.) Campitelli je videl da je storil falopu pak je dal Laginje pravo i izvešće Krišča zručil odboru, da ga prouči i na jednoj od budućeh sednic izjvesti.

kraja ni konca. Na jedanput reče Minjinjanji: Čoveku se pari, kako da ona gumina nima cimi (krajca).

Pikaroba, fanjska tikvica, pak doda: Vaj se ga vrag, morda njoj ju je pešekan — pojil.

Kada se je ono bila lecitala brežanska cesta, naš šegavi Matetić nabijal je sam na se. Kašnje su ga pitali, zač je sam sebe nabijal, a on njim odgovori šerijo, kako da mu već pamet na nos kaplje: Lecital sam za dveh, pak sam moral jednemu i drugemu nabijat.

Stari Tonić pozival je jedno jutro Kobulu na drugu ručnju. Kabula se je lepo zahvaljeval govoreći: Hvala lepa na pozivu. Ož prit ki drugi dan, aš danas je post i već sam dva puta ručil.

Neki dan je prezident brezanski neč obahajal Lužinu, pak je va tem posle oglednel kako vuk, a žena mu je pozabila obed poslat. Pride ti nebore na jednu ravnicu, na koj je bila jako lepa trava, pak srdačno uzdahne: Ah, da sam ja sada vol, kako bi se lepo ovde najil!

Mi znamo svi, da je gosp. Puh jako škrt i avar veli stisnoprst. To smo videli i onda, kada ni teli Fritalju pomoć. Negde, povedaju, da je pal va jednu škulju, pak je počel za sve mile moći vikati: Ajnto, pomoć

Na to se je počelo razpravljati o poboljšanju učiteljskih plaća. Spincić je predložil, da se učini novi zakon kojim bi se uredilo i poboljšale učiteljske plaće. Dokle bude ta zakon potvrđen neka se svem učiteljem od 1. 7. 1901. poviši plaća. Želi da se o tem njegovem predlogu valje razpravljati.

Predsednik pita Spincića, ako postoji na tem da se njegov predlog valje razpravljati. Na to je Spincić počel govorit po našu, hrvatski. Va sabornica su dve galerije, leva za prostiji puk bila je puna Gambinijevih pristasi (Gambini je Kopran, svadil se je kod zadnjih izbora za Beč s Talijani i učinil je svoju stranku op. sl.) — desna je za šne fakine bila puna Benatti-veh prijatelji. Kad je Spincić počel govoriti hrvatski je leva galerija mračala a desna (Benattijevi prijatelji) je počela vrišćati i rompat. Stari Campitelli je pak dal sprazmit levu galeriju ka je mirovala a desnu ka je kumeditija je pustil nutre. (To je va istinu „colmo“ op. sl.) Spincić je opet proval govoriti nego desna galerija je počela fikat i vrišćati, Campitelli ju je na to dal sprazmit a Benattijevi prijatelji su šli vanka kantačju: „Nella patria del Rossetti no se parla che italiano“. — Do jednega hipa su pak desnu galeriju valje nazada pustili. Ča ni to kumeditija? Dokle je desna galerija bila vane ju Spincić rekao, da odustaje od prešnosti svojega predloga i da predlaže, da se ga zruči školskoj komisije.

Spincićev predlog se je na to prijel. Na toj sednici razpravljalo se je i o prenosu sabora. Vlada je predložila saboru da se prenese kamogod zvan Poreč zač da je težko tamo prit.

Tekom razprave je Dr. Laginja predložil da se pročita njegov predlog o tej stvari. Benatti se je protivil zač da bi ta predlog moral bit pisan talijanski.

Laginja je na to rekao, da bi Talijani radje morali vadit se hrvatski, Benatti i Ghersa su na to skočili kako da ih je ki badnul pak su završili, da oni neće nikada govoriti hrvatski zač da njim ni za potrebu. Naši njim odgovaraju, da su njim svejedno dobri beći od Hrvati i Slovinci. Benatti je za tem šal k desnoj galerije prosit svoje prijatelje, da delaju kumeditiju, a dr. Trinajstić mu je završil: Ala su kapobanda zamite palicu pak dirigirajte, a Benatti na to: Ja sam kapobanda i superab sam za to, a naši su mu odgovorili: Vam se radujemo.

Benatti je na to pital besedu, a naši su mu rekli, da ju danas neće imet, pak su šli svi van, a buduć ih ni ostalo dosta, sednica se je zaključila.

pomoć! Na ovo zapomaganje priteče neki čovek, da ga stegne vanka, pak ga pozove neka mu poda ruku: Dajte mi ruku. Ajbo! — odgovori gospodin Puh — dat vam ju neću, nego ako jušto želite, ču vam ju samo — posudit.

Više puti se je jur travinjale, da pelje Krstić svoji „mački“ po svete kako i cigan medvede. — Tako je negde pasane zime dopeljal dveh va Trst, pak za pravo reć bilo ga je sram s onakovimi mirmotami okole klipat, zato jih je kalumal va hotele Europa va jednu kamaru, pak se je spuznul za svojem poslom, a oni dva su mejtem toga kako dva cupi-lupi tamo nemotu prodavali. Da njim brže vreme pasa, zapalili su svoje pipi pak s njimi drago moje kurili kako da se vrag pali, a pljuvali pak da je evenkalo, kako da talijanske liri po kamare litaaju. kada je kelner videl, da te mu osvinjit pod, stavil je pred njih jednu lepu pljuvalnicu, da va nju pljuvaju. Nego oni su ju odmaknuli, pak naprvo drizgali na pod. Kelner njim ju opet stavil, a oni opet odmaknu. Tako se je dogodilo više puti, dokle se najzda jedan od njih razjadi, pak reče kelneru: Čujete vi! Ča nam vraga smirom ždragate pod nos s tem tabernakulicem, da nimamo kamo ni pljuvat. Pobognuji, ako mi još ligo jedan bot tu taneku semo podložite, ču vam dreto va nju pljunut.

Dodjuća sednica sazvana je za 2. augusta, razpravljat će se: 1.) odreka adicijonala na rakiju; 2.) učiteljski zakon; 3.) prenos sabora; 4.) proračun za 1901.

Kako ćemo naprvo?

Rič gospodinu T. P.

u

Omišlju.

Dragi prijatelju i zemljače! Ti si me potaknul na ovo ča ti pišem, pa ne zamiri svakoj besedi; a neka Bog da, da bi one pale na dobro i plodno tlo, a na korist i slobodu mile naše Istre i njezinih hrvatskih sinu. — Spominjaš se još valjda one večeri, bilo je na sv. Nediju, kad smo prigodom mlade naše Tvoga čestitoga nečaka u gostioni pod „Murvami“ večerali; kako nas je bil lipi broj pozvanih, a kuliko jih je bilo va klančicu, ki su gjeđali, te skupa s nami svetkovali onaj srični dan? — Znam da se spominjaš, jer si onu večer jako sagrašio, ne proti mojoj osobi, nego proti naprniku i širenju hrvatstva u miloj našoj Istri, pa si me s tim prisilio, da Tebi, i ako je još ki god poput Tebe, upravim ovj moj današnji člančić: Kako ćemo naprvo!

Dobro nam je svim poznata ona beseda naših zaključih neprijatelja u Istri „osar tutto“. Hoćemo i mi kuntra njim upotrebiti ovo isto oružje? Ne. Oni ga moraju rabiti aš se bore proti pravici, proti naravi i proti zdravu razumu; naše oružje proti njim neka bude razjašnjivat, pripovidat i tumačit u svakoj prigodi našem narodu u Istri, što smo! Što je pravo a što krivo! Ne propusti nijednu zgodu ni priliku (dakle ni onaj dan) a da ne uputimo naš narod u njegove pravice, da mu ne rećemo: Vidiš narode ovo su ti prijatelji, a ovo neprijatelji, ovi te pejaju da budeš svoj na svomu, a oni te pejaju u sužanjstvo. Ovi hoće, da budeš i ti narod ravan drugomu, a oni hoće da budeš ti narod polložan. Ovi hoće da se Tvoj zajik poštuje, a oni preziru tvoj materinski zajik i litaju ga pod nogi. Ovi hoće, da ti budeš slobodan narod u okviru Austrije pod našim premilostivim carem i vladarom, a oni bite narode hteli, kao pastir ludu ovcu, da podlože tujoj zemlji i tujem kralju. Ti si pak ali proti tomu, ili ako nisi moras priznati, da si bio one večeri, možda si već i pokajao, ali po podne je kasno na našu.

I time što si bio proti tomu opetujem sagrašio si teško. Pomisli, nespašeni Talijani Istre rabe sva dozvojenja i nedozvojenja sredstva, da nas unište, u tom jih podpomažu njihova braća u Italiji, a na čudo i na veliku žalost, podpomaže ih i vlada u Trstu, a po njoj i centrala u Beču, a samo kad-kada baci nam koju mrvicu, ko mačeha pastoračić. Takovemu daru, dragi Tome morali bi dovinknuti: Timeo Danaos et dona ferentes. Pa uz sva to ti si bio proti, da se u svakoj prigodi upućuje naš siromašni i zavedeni narod. Ne — mani se te politike! Zar da se morda sramujemo našem narodu pripovjedati da smo Hrvati, i da nam je domovina hrvatska Istra i da imamo toliko i toliko jednokrvne braće, koliko nijedan drugi narod na svitu? To ne!

Govorimo narodu, ugrijmo mu srce ljubavju prama svojoj rojenoj grudi. Ugrijmo mu srce za slobodu i pravicu svoje otačbini. Ta naša domovina je krasna, a naš narod lipotom svoje duše i tela ravan je svakomu drugomu narodu. Zajik naših otac tako je ml i krasan, da ga moremo sporedit sa svakim drugim na svitu. Pa kako moremo dozvolit, kako moremo propustit i najmanju zgodu i priliku, da a naroda našem ne kažemo i da ga ne uputimo kako mora radit za uzdržat ono što bi mu oteli ugrabiti njegovi neprijatelji.

Ah! kako da ne putimo taj narod va svakoj prilike; pomisli da nam je narod potišćen, da nam je domovina i jezik tlačan. Zar ne vidiš, da nam je narod spavao, a sada istom počeo se hvala Bogu buditi, pa moramo nastojati i upotrebiti svaku priliku, da ga budna uzdrijemo, a kad nam narod bude probudjen, kad bude posve otvorio oči onda ćemo reći neprijateljem naroda našega: Stojte, dosti je svega i pazite se, jer je naš

narod junak od tisuću bojista. — Reka sam Ti, da se je narodu počela buditi duša, podućen je narod, što je bil, što je i što mora opet bit, a da se pokaže, da je on dostojan nasliednik prolivene krvi svojih praded. I opet dunke govorim Ti, da je baš sada potreba, predočivat narodu, njegovu prošlost, njegovo sadašnje stanje, svetovat ga i putit ča mora delat da mu bude bolja budućnost, da ne bude sluga nego gospodar, da bude svoj na svome. Dakle vidiš, koliko si zlo učinil, kad nedopistaš, da se narodu u ovom smislu govori.

Dobro znaš, da sada se ne moremo braniti ni bajonetami ni s kanuni. Dobro znaš, da naš narod nima nijednoga veloga impiegata na pravom i odlučnom mestu. Osim toga narod je osiromašio, njegovu su bogatstva izisali poput pijavica njegovi neprijatelji. On nima razvijene industrije ni trgovine, naš je narod golomrak. Pa se još usudjuješ pričeti, kad ti hoće, da taj narod riećima puti i iz sna budi. — Neznam iz kojega si uzroka to uradio! Ili ti je preča taština pojedine osobe ili častoviti probitak ili umišljena korist od vapaja naroda za njegovom slobodom i ravnopravnosti, timi kardinalnimi uvjeti njegova bivstvovanja. — Ne! Ta ti si potomak plemenite hrvatske krvi; Ti si samo zabudilo. Da gubiš se često u smješnih stitah. Predućuješ ovo ili ono, jer Te „obzir“ na to sili — ili: Ti Tvoju savjest podređuješ disciplini. — Ah taj nesretni „obzir“ kod nas Hrvata. Taj će po svoj prilici biti bio uzrok onog tvoga grieha. Ostavimo svaki obzir kad se radi za domovinu za narod; a dodje li u slučaj gdje se uz našu narodnost nalazi i po koja osoba druge narodnosti osobito za naš slučaj Talijanske, izlij sentimentan tvoje duše u liepoj formi i bez uvrede, neka isti uvide, što s nami rade i kako proti nama postupaju njihova jednokrvna braća, nek vide do kuda ih dovela njihova tisuć ljetna kultura kojom se diče. Ima i medju njima poštenih ljudi, koji će u ovakovim prilikam uviditi što je na stvari, pa reći: Gle, kako smo mi krivo sudili! A to će biti za te i za narod najveća zadovoljština.

N. T.

Dopisi.

Iz Baške. Slavno uredništvo! Molim Vas, da budete tako dobri pak uvrstite ovo par besed u Vaš dični „Narodni list“ Neka bude na znanje onim dvim, trim bašćanskim moralnim propalicam, koji a svojim šupljim tikvama kane prikazati svetu Bašćanu kako mačide odi „Tete ambrozije“, da mi držimo ispod svoje časti pobijati njihove grjusie i bezobrazne laži, koje jedino smrade i onako već zamazano „Salo“. Neka oni slobodno pobiraju smradne dopise iz Baške u svoju „škovacern“ ali neka dobro znaju, da se njihova magareća trubesa ne čuju na nebesa. Dražanin.

Iz Barbane. Pišu nam od tamo dne 22. t. mj. Danas bija je u Barbani izbor župnika. Bija je izabran župnikom i kanonikom naš velezaslužni župeupravitelj velečasni gospodin Dinko Pindulić i to jednoglasno. Naš Barban nije doživlja takovoga slavlja i srdačnoga veselja, kakovo smo imali ovde na 22. o. mj. Zaozile su pisme radostnice, zasvirale gusle i tamburice, pak su župljani hrliili na izbor kako u boj. Mi želimo novo izabranomu župniku svaku sreću i dobar napredak za duševno i telesno dobro poverenega mu stada. Neka ga Bog poživi mnoga leta na spas našega hrvatskoga i slovinskoga roda v Istre!

Ča piše „teta Jambrozija.“

Najprvo stavimo neke stvari na mesto kamo gredu. Talijanski Bedinter se jadi, da smo i va zadnjem broje našega „Narodnoga lista“ o njem puno pisali, za svem tem, da smo obećali, da se ne ćemo već s njim baviti. Stvar se pak ima ovako:

Mi smo va našem liste dugo vremena Bedintara prikazivali puku baš onakovega kakov je. Nas je interesiralo, da to i sam Bedintar čita, pak da nam na to odgovori, ako je vreden. I još nas je više interesiralo,

da to čitaju oni ki mu još veruju, pak da suđe, koliko je Bedintar još vreden, da na svete žive. Nego sada nam ni tega više treba. Otkada mu se je ono dogodilo v Opatiju — on je zapal va onu kategoriju ljudi, kakoveh će se nad po mesteh, a ti su ljudi obično deca i ohestnem mladimac za teatar. — Ča takovi pljuvaju i rigaju, to ne more taknut ni jednega. ki pravo misli. I to je uzrok za ki smo mi hitili va još puno dopisi i članki, va keh su neki naši ozbiljno pobijali ča on piše. Je ki kada ozbiljno razpravljaj s Muzgićem, s Kosericom i s Jožetom Pipom? Ne — nikada. Dunke ča nismo mi morda pravo imeli, kada smo napisali, da mi ne čemo od sada napred štampevat takove stvari iz keh bi se moglo sudit, kako da ga mi uzimljemo „sul serio“, sa svem tem, da tega nismo nikada učinili. Nego mi smo va istom onem pisme napisali, da mi čemo se i napred baviti s Bedintarom, ale to, samo sporadi onih ki ga plaćaju. Zač ako ki reče! Hlapac od Barbe Tončića je takav i takav, on je storil to i to i t. d. sramota ne bi padala toliko na hlapca, koliko na Barbu Tončića, ki bi takovega bedintara držal i plaćal. Tako je i s Talijani. Njihova najveća sramota je ta, ča se drže jednega blatnoga Sala, a tu sramot mi čemo i napred povedat svetu. Pak i naši ljudi su jako zadovoljni, kada njim ča povedamo za Salo i za Pirija — oni se temu smeju od srca. A ljude valja kumtenat. I za to ja ču i napred pisat „ča piše teta Jambrožija, a i naš Špigulić će nam pošiljat svoji „Glogi i Koprive“. To će bit sve za zabavu našemu puku. — I Bedintar bi rad tako zabavljat svoje mačke, ma ga ni va bragešah za to.

Marš va Albaniju! Kako je poznato, naše obćinsko zastupstvo je Bedintaru podpisalo pašaport. Za to se on va zadnjioj Jambrožinijoj tabakere jađi na naše Vološćake i govori, da su samo četiri uzroki, s keh bi se ga moglo zignat. On je poboštrića pozabli, da je v Reke bilo dosti, da je zavapil: Živila Hrvatska i već su ga sfratili. A on ovde drugače buni narod, tako, da je dosta da ga mala deca vide i već ti počnu za njim larmat i kumeditat. A to se sve dela samo s onakovimi ljudi, ki su već zreli za — sfrat. Mi znamo i to, da bi bila oblast već pred 4 leta Krstića sterala z Istre da je ostal onako radikaln Hrvat kakov je bil do leta 1896. Oblast bi bila već naša uzrok.

Nam da nimesta va Bedintarovoju stranku. Bedintar nam govori, da on nas ne ča va njegovu stranku. I pravo je, zač da nas zame va njegovu stranku, on ne bi već od Talijani dobival plaću od 100 fforini na mesec. Šegav je talijanski furisac.

Renda, Talijanski Bedinter piše, da smo mi nenavistni, da mu renda — rendi. Ne, ne, on se vara, mi nismo za to nenavisti, zač to je i onako svejedno, koliko njemu renda rendi — ter i onako on je — kvanti čapa — tanti spaka. Baš mi se je neki dan stara tabakera tužila, da već ne zna ča će storit, ni ča ne će — da njoj nikada ne prnese doma ni solda. Svi očtari pak govore, da su pod Gorupom plaćali duplo manje nego sada. To moru njemu zahvalit ki je dakorido s finanom delat.

Retili: Talijanski Bedintar piše, da mi ki držimo za našu starinu i za naš hrvatski jezik — da smo retili. Pred 5 let je pisal pak, da su Talijani socialni reptili — i da hodaju po blate Tempora — mudande.

Basilisco. Bedinter piše, da nekakovo blago, ko se zove basilisco, ako se pogleda va zrcalo, da valje krepa, zač da se prestraši, kako je jako grdo. Mi pitamo pak ča bi se dogodilo, da se na jedno rečeno pogleda va zrcalo on! Ja mislim da bi onpušti samo zrcalo puklo od straha.

Bedintar nima — „rimorsi“. On poveda, da se je va Zagrebe ovi dni ubila jedna divojka, pred kućom od mladega

čoveka, ki ja ni otel oženit. Dobro je, neka je sve to kako on poveda. On mlad čovek je bil odsudjen, a stvari su te, ke se svaki dan događaju, samo ča se redje najđu divojke, ke se za to nbičaju. Ale ono je famozna za Bedintara ki govori, da on nima „rimorsi“. Je to moguće? A ipak bi imal dosti razloga imet „rimorsi“ i kakoveh „rimorsi“.

Svi znamo, da je njema umrla mat od same tugi i žalosti, ča se je hitil atorizijo i narod svoj predal Talijanu za Judini krajcar. Ča ni to rimors — ča? A njegova žena? A njegovo brizno deto? Ni kačka ne bi storila, ča je on storil proti svojoj krve. Brizno njegovo deto samo po Trste luta samo tamo gladno i žejno i sve gleda ki bi mu hitil kakov krajcar, da kupi bukunić kruha. Nebogo dete! A kada pritise vela zima kako se to tužno dete svo modro, razkinjeno i razdrapano stisne do kakovega Furlana, ki prodava pečeni kostanj, i sve ga prosi, da bi mu dal jedan ale dva gnjili kostanjčić, da mu pasa glad. Pak da to nisu „rimorsi“? A ona neboga ženska puli Turak? Nego to su strahote, da čoveku vlasi vrh glavi gredu Altroke „rimorsi“.

Jouž zna prodavat meso. Bedintar piše, da je Stirin imel pred 9 let 1500 fforini, a sada da ima okole 60 tisuć fforini, tako da va devet let je dobil svega skupa 58 tisuć i 500 fforini. Razdelimo to na 9 deli to pride yanka 6 tisuć i 500, tako da Stirin dobiva čistega dobitka na leto 6 tisuć i 500 fforini. Toliko dobije on na mese. Aj štroka.

Svačesa malo. Neki Petar Bumbalo se hvali da mi krepnjemo od jada, ča je on invental „svačesa malo“. On da je invental „svačesa malo“. Ala brižan Bumbalon, ako ni invental nego ono „govori se ovo“, „govori se ono“, onpušta je invental jako malo — neka nam veruje. Da bi barem ovako pisal:

Govori se, da se Talijani utapljaju, pak neznajč, kako bi se spasili, oni se čapuju za Krstićovo salo ... ale pak:

Govori se, da ča se Sotonić obrit i da ča platit tri maši za pokojnoga svojega oca. Ale pak takovega ča — a ne one bedastoće ke bi mogal jako lahko inventat i on, ki ima i slamu va glave na mesto možjani.

Deset novih zapovedi. Neki „petegula“ z Bodulije je poslal Bedintaru nekakove nove zapovedi. Mi pak odgovaramo talijanskemu Bedintaru s ovimi zapovedi, ke posvećujemo njemu:

Deset zapovedi za Bedintara:

I. Ne pribhaj v Opatiju, ako ne želiš da te deca bombarduju z gnjilemi jaji, vapjuć za tobom: Salo, salo, salo.

II. Kada ti Kostantini zbroidi onih 100 fforini od tvoje plaći, nesi ih valje doma, da ti ih g. doktor Pošćić ne sekvestra, kako je sekvestral i Jambrožijino kanapè della dolce memoria.

III. Spomeni se kadagod, da si jedanput pisal, da neka Hrvati v Istri zamu drvo pak da neka tuku po istarskih Talijaneh.

IV. Poštuj staru Jambrožiju, ako želiš da ti i naprvo dava mudandi i stomanji.

V. Ubij svaku buhu i svakega čamca, kega dobiješ va darovaneh mudandah.

VI. Ne hojevaj tamo „puli Turak“.

VII. Ne loči likvori, ki nisi platil.

VIII. Ne reci pravega svedočanstva za Hrvate, zač ne čaš dobivat 100 fforini na mesec.

IX. Ne poželi Lebaričeve ženi.

X. Ne poželi nikakove tuje mudandi.

Avvisi collettivi. Gospa Berka na Voloskem ima jednu zibelu, ka njoj je ostala od prvoga rojenja.

Krstić ima na Matuljah jedan kvadar od Starčevića — još od vremena, kada je bil Hrvat. Kvadar je dobro sačuvan.

Durmeš ima v Opatije slova od šunbranega talijanskega Kazina. Slova su velika i lepa.

Lumbrelin ima jedan lumbrelin s kem hojeva na pismojji.

— Jambrožija ima jedne stare papuče, ke se mora kupit, kako i sve gori rečeno stvari za mali soldi, ako će se i na rati.

Barba Tončić.

Leta 1898. pod kapitanom Fabiani ni se „Teta Jambrožija“ smela štampevat v Reke zač da je to protuzakonito. Sada se pod kapitanom Scarpa sme „Teta Jambrožija“ štampevat v Reke, premda se od leta 1898. nisu niš promenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Domaće vesti.

Alles ums Geld. Der italienische Söldning und cratische Verräther Doktor Salo speit in der letzten Nummer seines Revolverblattes das ganze Gift seiner verdorbenen Seele gegen die ehrenhafte Person des Dr. Pošćić. Kein Wunder, denn Dr. Pošćić ist ja der grösste Dorn in seinem Auge. Dr. Pošćić hat ja den Dr. Salo (alias Krstić) in seinem wahren Lichte gezeigt. Ein Mensch (wenn man ihm so nennen kann) der, wie der Bezirkshauptmann Fabiani in der Note vom 14. Febr. Nr. 37, sagte, fähig ist aus Gewinnsucht strafbare Handlungen zu begehen, der um den Judaslohn von monatlichen 100 fl. seine Ideale unter die Füße geworfen, der sein Vaterland verrathen hat, ein Mensch der seine gesetzmässige Gattin und seine gesetzlichen Kinder im Stiche lässt und dem Elende preisgibt, um sich von einer alten Witwe aushalten zu lassen, ein Mensch der allerlei betrügerische Schulden macht (siehe den Fall Ressaum und Lichtwitz) und dann schwört, dass er nichts hat, so ein Mensch hat die Frechheit die Ehre eines allgemein bekannten Ehrenmannes zu befecken. Hiebei erdichtet und entstellt er Thatsachen — nur am glaubhaft zu erscheinen. Ganz private Familienangelegenheiten bringt er in entstellter Weise dem Publicum vor um seinen ehrlichen Gegner anzuschwärzen. Es ist für jedermann eckelhaft, wenn ganz private Familienangelegenheiten in die Oeffentlichkeit gebracht werden, umsoehr wenn die in lügenhafter und in entstellter Weise geschieht. Nun was wirft der italienische Söldning dem Dr. Pošćić vor? Dass seine Eltern auf tragische Weise ihr Leben geendet. Wir fragen nun, ist der Dr. Pošćić daran schuld? Gewiss nicht, denn das schliesst der Verräther selbst aus. Alles Uebrige was er daran knüpft ist lügenhaft, wie jedermann in Volosca es bestätigen kann; dass Dr. Pošćić als 18-jähriger Jüngling eine 35-jährige Geliebte gehabt hat, deren gegenüber er nie eine Verpflichtung übernommen hat; dass er im eigenen Hanse im vergangenen Fasching getanz hat. Die ganze Beschreibung dieser Ereignisse ist von Dr. Salo absichtlich, entstellt und lügenhaft und kein Wunder! Er wird ja von den Italienern mit monatlichen 100 fl. bezahlt um Lügen zu schreiben, er ist daher bereit alles ums Geld zu thun. Und übrigens, wenn alles das was Salo vom Dr. Pošćić schreibt wahr wäre, ist doch alles nicht im geringsten unehrenhaft. Alles das was Salo in seinem Blatte gegen Dr. Pošćić vorbringt ist eben das Aergste und Höchste was er dem Dr. Pošćić vorwerfen kann. — Jetzt urtheile jedermann was er erst schreiben würde, wenn er von ihm etwas Unehrenhaftes wissen würde. Zum Glück kennen alle Leute den Dr. Pošćić zu gut und die räuberischen Angriffe auf seine Ehre können ihm nichts schaden. Wenn Dr. Pošćić eine einzige unehrenhafte Handlung begehen würde, so würde er sofort aufhören zu leben. Dr. Salo hat jedoch bisher eine Unzahl von unehrenhaften Handlungen auf dem Gewissen und er macht sich gar nichts daraus. Von der Unzahl dieser schmutzigen Handlungen bringen wir wiederum eine vor.

Im Jahre 1891 wollte Krstić seine rechtmässige Gattin im Stiche lassen um mit einer anderen leben zu geben. Um dies leichter zu erreichen, machte er seiner rechtmässigen Gattin einen falschen, betrügerischen Schenkungsvertrag, mit welchem er seiner Gattin die Realitäten schenkte die er bereits früher an eine dritte Person ver-

kauft hatte. Dieser Schenkungsvertrag lautet in wortgetreuer deutscher Uebersetzung wie folgt:

Schenkungsvertrag.

I. Ich Johann Krstić schenke für den Todesfall meiner Ehegattin Ludmilla geb. von Kružić mein ganzes Vermögen, sei es bewegliches oder unbewegliches. Das unbewegliche Vermögen befindet sich in Dalmatien in der Steuergemeinde Zara, und bin ich deren bñcherlicher Eigenthümer. Dasselben bestehen aus Weingärten, Aeckern und Gärten u. s. w.

Der Grund dieses Schenkungsvertrages ist die Dankbarkeit gegen meine Gattin für ihre Pflege und Sorge, die sie mir während unseres gemeinschaftlichen Lebens gewidmet hat.

Mit vorliegendem Vertrage ist niemand verkürzt, denn ich habe keine Nachkommen.

II. Ich Ludmilla Krstić geb. von Kružić nehme die mir hier gemachte Schenkung mit Dankbarkeit an.

Hrašćina (bei Agram), 4. Februar 1891.

Anton Debeljak m. p. Ivan Ćić

Zeuge. Ludmilla Krstić m. p.

Josip Sanjek m. p. geb. von Kružić.

Zeuge.

Die Urchrift dieses Vertrages befindet sich ebenfalls in unserer Redaction jedermann zur Einsicht.

Dieser Vertrag ist ein frecher und gemeiner Betrug, denn vor allem müssen Schenkungsverträge, namentlich zwischen Ehegatten, bei einem öffentlichen Notar abgeschlossen werden und Krstić als Jurist und Advocaturscandidat hat dies sehr wohl gewusst und trotzdem schloss er diesen Vertrag in der ungiltigen Form. Dieser Vertrag ist auch ungiltig weil Krstić mit demselben Sachen verschenkte die er bereits früher an eine dritte Person verkauft hatte. Schliesslich ist der Vertrag ungiltig und betrügerisch weil sich Krstić auf demselben nicht mit seinem Zunamen, sondern anstatt dessen mit einem Ć und einem Ć als Anhängsel unterfertigt hat. Daraus urtheile man ob nicht Krstić im Stande ist aus Gewinnsucht strafbare Handlungen zu begehen wie dies der k. k. Bezirkshauptmann Fabiani in der bekannten Leumundsnote über Krstić sagte. Daraus kann man urtheilen was für ein Glauben den Anschuldigungen und Verleumdungen des Dr. Krstić zu schenken ist. Wenn ein Mensch sonst nichts verübt hätte als den Abschluss eines solchen betrügerischen Vertrages so müsste er unverzüglich aus jeder ehrlichen menschlichen Gesellschaft hinausgestossen werden. Und doch haben wir mehrere derartige Unthaten des Dr. Salo angeführt und jede mit Originaldocumenten nachgewiesen. Trotzdem finden es die italienischen Matadore in Volosca und Abbazia wie Dr. Costantini, Camus, Prović und andere, mit ihrer Ehre vereinbar mit einem solchen Menschen zu verkehren! Ein Sprichwort sagt: Sage mir mit wem du verkehrst und ich werde dir sagen wer du bist.

Držmo se. Milo nam je, da moremo reć, da se je va ovo zadnje vreme naš puk ovuda jako dobro probudil i osvestil. Do sada je puli nas nekako sve spalo — ale pak su naši ljudi mirno i stripljeno podnašali sve uvrede, ke se je na njili hitalo. Sada već ni tako. Lepa promjena se je zbila mej našem pukom. Naš čovek otvoreno spoveda ča je — i na svaku uvredu odgovori i vrati kako treba. Tako valja. Samo napred. Pokažimo neprijatelju, da smo živi, pokažimo onoj njihovoj plaćenoj hulji, da se s nami ne će tako brzo ni tako lahko do kraja. Česa da se strašimo, česa da se bojimo? Naše je sve — naše su kuće, naše su zemlje naš je ov kraj — ovo je naša domovina. Gori srca! Sramota neka padne na onega, ki se pusti gazit od poturricelupeža, od gnjusara razbojnika od varalice, tata i izdajice! Gori srca mladici i muži, gori srca, ti puče naš i pokaži gadu, izrodu, smetu i izmetu ljudskom, da va tebe teče prava, zdrava i živa krv tvojeh starejeh, a ne kaljuža gnajnica; ka kola po žilah gnjilega tela izdajice naroda i mrzkega mantenjuda!

